

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 621/2024-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného MALICH advokátska kancelária, s.r.o., Dunajská 25, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava III v konaní sp. zn. B3-23Cb/9/2009 (predtým postupu Okresného súdu Bratislava III v konaniach sp. zn. 23Cb/36/2005 a sp. zn. 23Cb/9/2009), postupu Krajského súdu v Bratislave v konaniach sp. zn. 1Cob/275/2009, sp. zn. 1Cob/109/2014, sp. zn. 1Cob/12/2017 a sp. zn. 2Cob/200/2022 a postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaniach sp. zn. 1Obdo/57/2010, sp. zn. 2Obdo/30/2012, sp. zn. 2Obdo/18/2015 a sp. zn. 2Obdo/75/2021 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaniach sp. zn. 1Cob/275/2009, sp. zn. 1Cob/109/2014, sp. zn. 1Cob/12/2017 a sp. zn. 2Cob/200/2022 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaniach sp. zn. 1Obdo/57/2010, sp. zn. 2Obdo/30/2012, sp. zn. 2Obdo/18/2015 a sp. zn. 2Obdo/75/2021 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj jeho právo na spravodlivý proces a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **7 000 eur**, ktoré **j e** Krajský súd v Bratislave **p o v i n n ý** vyplatiť mu v sume **4 000 eur** a Najvyšší súd Slovenskej republiky v sume **3 000 eur** do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
3. Krajský súd v Bratislave **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 17. júla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na spravodlivý proces a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecných súdov v konaniach označených v záhlaví tohto uznesenia (ďalej len „napadnuté konanie“). Žiada priznanie finančného zadost'učinenia 25 000 eur a náhrady trov konania.

2. Uznesením č. k. III. ÚS 621/2024-15 z 21. novembra 2024 prijal ústavný súd podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Skutkové východiská

3. Napadnuté konanie, predmetom ktorého je nárok žalobcu na vrátenie vkladu tichého spoločníka v sume 42 421,83 eur, začalo 23. februára 2005 podaním žaloby na Okresnom súde Bratislava III (ďalej len „okresný súd“). Sťažovateľ má v napadnutom konaní procesné postavenie žalovaného. Okresný súd rozsudkom z 20. júla 2009 žalobu v celom rozsahu zamietol. Krajský súd v Bratislave, rozhodujúc o odvolaní žalobcu, rozsudkom č. k. 1Cob/275/2009-561 z 3. júna 2010 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovel.

4. Na dovolanie sťažovateľa Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom č. k. 1Obdo/57/2010-658 z 3. mája 2011 zmenil rozsudok krajského súdu tak, že žalobu zamietol. Tento rozsudok dovolacieho súdu bol zrušený nálezom ústavného súdu č. k. II. ÚS 541/2011-31 z 25. apríla 2012 a vec bola vrátená najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

5. Najvyšší súd, opätovne rozhodujúc o dovolaní sťažovateľa uznesením sp. zn. 2Obdo/30/2012 z 20. marca 2014, zrušil rozsudok krajského súdu z 3. júna 2010 v znení jeho opravného uznesenia z 20. septembra 2012 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. Krajský súd po vrátení veci rozsudkom č. k. 1Cob/109/2014-817 z 25. septembra 2014 opäť zmenil pôvodný rozsudok súdu prvej inštancie tak, že zaviazal sťažovateľa na zaplatenie žalovanej sumy. Na dovolanie sťažovateľa najvyšší súd uznesením sp. zn. 2Obdo/18/2015 z 29. novembra 2016 rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

7. Následne krajský súd rozsudkom č. k. 1Cob/12/2017-926 z 18. októbra 2018 potvrdil pôvodný rozsudok súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby. Na základe dovolania žalobcu najvyšší súd uznesením sp. zn. 2Obdo/75/2021 z 25. októbra 2022 rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Od januára 2023 bola vec na krajskom súde, ktorý o podanom odvolaní

rozhodol 14. januára 2025 tak, že rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovel. Rozsudok odvolacieho súdu nadobudol právoplatnosť 12. februára 2025.

III.

Argumentácia sťažovateľa

8. Podľa sťažovateľa v napadnutom konaní, ktoré trvá od podania žaloby viac ako 19 rokov, všeobecné súdy konali dlhodobo a opakovane s prietiahmi, ktoré naďalej pretrvávajú. Najmä krajský súd v období od predloženia spisu 11. januára 2023 až do podania ústavnej sťažnosti nevykonal žiaden procesný úkon vo veci. Pritom nejde o zložitú právnu vec, keďže podstatou sporu je otázka výkladu spornej zmluvy a posúdenie nárokov žalobcu z nej vyplývajúcich, pričom vo veci bolo viackrát rozhodnuté krajským aj najvyšším súdom, teda nemožno hovoriť o neznámej povahe sporu či o novej právnej otázke doteraz neriešenej všeobecnými súdmi. Preukázanými prietiahmi v napadnutom konaní všeobecné súdy porušili základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu, spravodlivý proces a na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

IV.

Vyjadrenia mestského súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu

IV.1. Vyjadrenie mestského súdu:

9. Mestský súd uviedol, že v predmetnom spore bol v júli 2009 vydaný rozsudok vo veci samej, ktorým bola žaloba žalobcu zamietnutá. Od vtedy bolo v spore niekoľkokrát rozhodované krajským súdom v rámci odvolacieho konania a najvyšším súdom v rámci dovolacieho konania, pričom mestský súd vo veci už meritórne nekonal. Sťažovateľ namieta, že konanie pred súdom prvej inštancie trvalo viac ako päť rokov, pričom za nedôvodné považuje trvanie konania v rozsahu prevyšujúcom tri roky, keďže z jeho strany boli súdu riadne predložené všetky potrebné dôkazy. Sťažovateľ nijako bližšie nešpecifikoval trojročné obdobie, ktoré vníma ako zbytočné prietahy v konaní. Z rozsudku súdu prvej inštancie, ako aj zo skutočnosti, že vec nie je k dnešnému dňu právoplatne skončená, vyplýva, že nejde o vec jednoduchého právneho posúdenia. Vzhľadom k značnému časovému odstupu od rozhodnutia súdu prvej inštancie, zo súdneho manažmentu nie je možné zistiť obdobie vykonania jednotlivých úkonov smerujúcich k vydaniu rozhodnutia vo veci samej, ale berúc do úvahy náročnosť prejednávanej veci, obsiahlosť spisového materiálu (v čase rozhodnutia súdu prvej inštancie 485 strán), je toho názoru, že postupom mestského súdu (predtým okresného súdu) nedošlo k prietahom v konaní.

IV.2. Vyjadrenie krajského súdu:

10. Krajský súd poukázal na personálnu poddimenzovanosť obchodného kolégia, ktorá sa dotkla aj zloženia senátu 2Cob a je objektívne dôvodom nemožnosti vybavovať všetky veci plynule a bez prietahov. V čase pridelenia predmetného spisu (v januári 2023) senát 2Cob pracoval v neúplnom zložení. V senáte bol za január 2023 stav 268 nevybavených vecí, z toho 138 vecí pripadalo na sudcu spravodajcu. Keďže senát vybavuje veci podľa poradia, nebolo možné vec prejednať skôr. Senát potreboval určitý čas na prípravu, pretože predchádzajúce rozhodnutia boli zrušené a právne a skutkové okolnosti sporu mu teda neboli známe. V čase, keď si senát vec

študoval, požiadal ústavný súd o zapožičanie spisu, čomu bolo vyhovené. Ide o skutkovo a právne náročný spor, čo vyplýva už len zo samotnej skutočnosti, že predmetom odvolacieho konania je pôvodný rozsudok okresného súdu z roku 2009, ktorým súd žalobu zamietol a o ktorom bolo na základe odvolania už 3-krát rozhodnuté odvolacím súdom s rozdielnym právnym názorom. V danej veci nie je možné konštatovať žiadny subjektívne zavinený priet'ah v rozhodovacej činnosti odvolacieho súdu. Vo veci bol ihneď po vrátení spisu ústavným súdom nariadený termín pojednávania (na 14. január 2025). S poukazom na uvedené skutočnosti a právnu náročnosť veci krajský súd považuje dĺžku súdneho konania na odvolacej inštancii za výlučne objektívneho charakteru.

IV.3. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

11. Najvyšší súd sa nestotožňuje s názorom sťažovateľa, že nejde o zložitú právnu vec, čo je zrejmé z priebehu samotného súdneho konania a počtu rozhodnutí vydaných vo veci samej. Dovolací súd viedol štyri dovolacie konania, z ktorých tri iniciovala žalovaná strana. O všetkých podaných dovolaniach bolo podľa názoru najvyššieho súdu rozhodnuté v primeranej lehote bez toho, aby došlo v konaní k priet'ahom spôsobeným najvyšším súdom. Iné okolnosti, okrem otázok zaťaženia sudcov a organizácie práce, neboli v súdnej veci najvyšším súdom zistené. Ústavná sťažnosť na zbytočné priet'ahy v konaniach vedených na najvyššom súde je neopodstatnená, keďže o všetkých dovolaniach v označených konaniach už bolo rozhodnuté. V súčasnosti najvyšší súd neviduje žiadne konanie v súdnej veci. Medzi napadnutými konaniami a namietanými porušeniami práv sťažovateľa neexistuje taká spojitosť, ktorá by umožňovala vysloviť záver o ich porušení.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. v čl. 38 ods. 2 listiny osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

13. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

14. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam

pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií ústavný súd posudzoval aj sťažnosť sťažovateľa.

15. Ústavný súd sa pri hodnotení zložitosti veci stotožnil s názorom konajúcich súdov, že napadnuté konanie vykazovalo značný stupeň právnej zložitosti. Podstatou sporu bolo právne posúdenie zmluvného vzťahu medzi stranami sporu, ktorého obsahom boli 3 zmluvy: zmluva o predaji časti podniku, zmluva o tichom spoločenstve a zmluva o budúcej zmluve. Z tejto zmluvy žalobca vyvodzoval svoj nárok na vrátenie vkladu tichého spoločníka. Predmetom napadnutého konania bolo teda posúdiť zmluvu uzatvorenú medzi stranami sporu z hľadiska toho, či išlo o zmluvu uzatvorenú podľa Obchodného zákonníka, či išlo o jednu nepomenovanú zmluvu ako celok alebo tri samostatné navzájom nezávislé zmluvy, či išlo o zmluvu, resp. zmluvy platné a či vznikol žalobcovi nárok na zaplatenie žalovanej sumy z titulu vrátenia vkladu alebo nárok z innominátnej zmluvy (§ 51 Občianskeho zákonníka) upravujúcej len budúce spoločné podnikanie strán konania. Rozhodujúcim bolo tiež skúmanie, či úmyslom strán bolo vloženie vkladu do podniku sťažovateľa (žalovaného) alebo výlučne založenie spoločného podniku (vložením podniku žalovaného do spoločnej obchodnej spoločnosti). V súvislosti so zmluvou žalobca viedol proti sťažovateľovi ďalšie 2 súvisiace konania o zaplatenie peňažnej pohľadávky. Všetky predchádzajúce rozsudky krajského súdu boli zrušené dovolacím súdom pre nedostatočné odôvodnenie bez toho, aby bol vyslovený právny názor na právne posúdenie zmluvného vzťahu medzi stranami sporu. Preto neobstoja argumentácia sťažovateľa, že vzhľadom na to, že vo veci bolo viackrát rozhodnuté odvolacím aj dovolacím súdom, nemožno hovoriť o novej právnej otázke doteraz neriešenej súdmi. Ústavný súd však zároveň uvádza, že ani faktickou či právnou zložitou veci nie je možné ospravedlniť neúmernú dĺžku napadnutého konania.

16. Pri hodnotení správania sťažovateľa v napadnutom konaní ústavný súd zistil, že aj sťažovateľ prispel svojim správaním k doterajšej dĺžke napadnutého konania, najmä svojimi opakovanými žiadosťami o odročenie nariadených pojednávaní. Z dôvodov na strane sťažovateľa boli odročené pojednávania nariadené na 6. november 2006, 5. marec 2007, 9. máj 2007 a 25. jún 2007. Ústavný súd preto hodnotí postup sťažovateľa v konaní ako neprispievajúci k jeho plynulému priebehu, na čo prihliadol pri úvahe o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

17. Ústavný súd napokon hodnotil postup súdov k v napadnutom konaní, pričom konštatuje, že lehota viac ako devätnásť rokov presahuje lehotu rozhodovania o akejkoľvek zložitej právnej otázke (III. ÚS 62/06). Ústavný súd posudzoval vec ako celok a nemalo význam hodnotiť sporadické úkony súdu (IV. ÚS 60/09, I. ÚS 76/09, I. ÚS 289/2010). V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu (III. ÚS 243/2017, III. ÚS 451/2017, II. ÚS 481/2017) v prípadoch extrémnych prieťahov v konaní dochádza k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov už samotnou dĺžkou súdneho konania, ktorá predlžuje stav právnej neistoty do takej miery, že sa právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (I. ÚS 39/00, I. ÚS 66/03, III. ÚS 113/07).

18. Zbytočné prieťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

19. Napadnuté konanie trvalo na súde prvej inštancie od podania návrhu vo februári 2005 do meritórneho rozhodnutia v júli 2009 viac ako štyri roky. Z dôvodu opätovného zriadenia

Okresného súdu Pezinok a prechodu výkonu súdnictva na tento súd sa vec v období od januára 2008 nachádzala na tomto súde. Vzhľadom na žalobcom podanú námietku zaujatosti bola vec prikázaná opäť na rozhodnutie okresnému súdu, ktorému bol spis vrátený v decembri 2008. Okresný súd teda konal vo veci viac ako tri roky, čo vzhľadom na právnu zložitosť veci ústavný súd nepovažuje za dobu neprimeranú. Aj keď krajský súd rozsudok okresného súdu zmenil, dôvodom zmeny rozsudku bolo len odlišné právne posúdenie veci, pričom krajský súd doplnil dokazovanie len o vyjadrenia strán v súvislosti so zrušujúcimi rozhodnutiami dovolacieho súdu a ukončenými súvisiacimi konaniami, ktoré inicioval žalobca. Postup mestského súdu v konaní sp. zn. B3-23Cb/9/2009, resp. postup okresného súdu v konaniach sp. zn. 23Cb/36/2005 a sp. zn. 23Cb/9/2009 preto ústavný súd nepovažoval za taký, ktorým by došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, a ústavnej sťažnosti v tejto časti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

20. Vo vzťahu k postupu krajského súdu v odvolacích konaniach sp. zn. 1Cob/275/2009, sp. zn. 1Cob/109/2014 a sp. zn. 1Cob/12/2017 najvyšší súd vo všetkých troch prípadoch, keď zrušil rozsudky krajského súdu, vytkol nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia a nevysporiadanie sa s odvolacími námietkami žalobcu, príp. nesprávny procesný postup súdu spočívajúci v tom, že krajský súd nezohľadnil ním vykonané dokazovanie. Zrušujúce rozsudky najvyššieho súdu sú preto dôkazom neefektívnej činnosti krajského súdu a jeho výrazného podielu na celkovej dĺžke napadnutého konania, keďže od prvého predloženia veci v septembri 2009 krajský súd konal vo veci s prestávkami (kedy vec bola na okresnom súde a dovolacom súde, resp. ústavnom súde) prakticky až do januára 2025. Dobu, počas ktorej najvyšší súd rozhodoval o dôvodne podaných dovolaniach, je preto potrebné pričítať predovšetkým na vrub krajskému súdu. V súvislosti s ostatným odvolacím konaním sp. zn. 2Cob/200/2022, ktoré trvalo od januára 2023 do januára 2025, teda 2 roky, ústavný súd konštatuje, že táto doba je vzhľadom na reštančnosť veci, ako aj skutočnosť, že krajský súd rozhodoval vo veci opakovane, neprimerane dlhá a jej dôsledkom je porušenie práv sťažovateľa.

21. Ako neefektívnu činnosť ústavný súd hodnotí aj postup najvyššieho súdu v dovolacom konaní sp. zn. 1Obdo/57/2010, ktoré trvalo od predloženia veci v novembri 2010 do jej vrátenia okresnému súdu v máji 2011 a v ktorom najvyšší súd na dovolanie žalovaného rozsudkom z 3. mája 2011 zmenil rozsudok krajského súdu tak, že žalobu zamietol. Nálezom ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 541/2011 z 25. apríla 2012 bol rozsudok najvyššieho súdu zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie. Ústavný súd konštatoval porušenie práv žalobcu na súdnu ochranu a spravodlivý proces z dôvodu tzv. prekvapivého rozhodnutia, keď podstatou dovolacieho rozhodnutia bola zmena právneho posúdenia a aplikácia takého ustanovenia na zistený skutkový stav, ktoré dovedy nebolo použité, pričom ústavný súd vytkol najvyššiemu súdu jeho nesprávny procesný postup, keď nevyzval sťažovateľa na vyjadrenie sa k novej aplikácii § 491 ods. 1 a 3 Občianskeho zákonníka. Obdobie, počas ktorého ústavný súd rozhodoval o dôvodne podanej ústavnej sťažnosti (od 30. júna 2011 do 1. augusta 2012), možno preto tiež pričítať na ťarchu najvyššieho súdu, ktorý namiesto poskytnutia súdnej ochrany zaťažil arbitrárnosťou svoje vlastné rozhodnutie. Najvyšší súd následne po predložení veci v auguste 2012 rozhodol o dovolaní zrušujúcim uznesením sp. zn. 2Obdo/30/2012 z 20. marca 2014, v ktorom dospel k záveru o porušení práva sťažovateľa na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Spis bol vrátený krajskému súdu v apríli 2014. Vzhľadom na dôvod kasácie rozhodnutia dovolacieho súdu ústavný súd hodnotí postup najvyššieho súdu v dovolacom konaní sp. zn. 2Obdo/30/2012 ako zdĺhavý a porušujúci označené práva sťažovateľa.

Aj ďalšie dovolacie konania, výsledkom ktorých boli zrušujúce rozhodnutia najvyššieho súdu, trvali neprimerane dlho vzhľadom na to, že najvyšší súd sa vecou zaoberal opakovane, navyše bez skúmania námietky nesprávneho právneho posúdenia veci. Konanie sp. zn. 2Obdo/18/2015 trvalo od predloženia veci dovolaciemu súdu v marci 2015 do vrátenia spisu krajskému súdu v januári 2017 (takmer 2 roky), pričom dôvodom kasácie rozhodnutia krajského súdu bolo opäť jeho nedostatočné odôvodnenie. V konaní sp. zn. 2Obdo/75/2021 bol spis prvýkrát predložený najvyššiemu súdu v septembri 2020, v júli 2021 bol spis vrátený okresnému súdu bez rozhodnutia ako nesprávne predložený s tým, že dovolacie konanie malo byť zastavené z dôvodu oneskoreného zaplatenia súdneho poplatku za dovolanie. V auguste 2021 dovolateľ namietal, že na zastavenie dovolacieho konania nie sú splnené zákonné podmienky, a žiadal, aby okresný súd opätovne predložil spis najvyššiemu súdu. Okresný súd tak urobil v auguste 2021 a najvyšší súd rozhodol o dovolaní v októbri 2022 (teda po dvoch rokoch od prvého predloženia veci). Uvedený nesústreďený postup najvyššieho súdu ústavný súd hodnotí ako porušujúci označené práva sťažovateľa.

22. Vo vzťahu k argumentácii konajúcich súdov, ktoré poukázali na ich personálnu poddimenzovanosť a celkovú zaťaženosť, je nutné uviesť, že tieto skutočnosti nemôžu byť dôvodom zmarenia ústavných práv sťažovateľa a nezbavujú štát zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Ani obranu krajského súdu, ktorý poukázal na nutnosť rozhodovať veci, ktoré mu napadli skôr, nebolo možné akceptovať. Ústavný súd už judikoval, že nesplnenie povinnosti súdu rozhodnúť bez zbytočných prietahov nemôže stratiť charakter protiprávnosti dôsledným uplatňovaním pravidla o vybavovaní jednotlivých vecí podľa poradia ich nápadu (III. ÚS 572/2022). Skutočnosť, že išlo o reštančnú vec, mali konajúce sudy pri svojom rozhodovaní zohľadniť.

23. Vychádzajúc z uvedených zistení, ústavný súd hodnotí postup krajského súdu a postup najvyššieho súdu v napadnutom konaní za zdĺhavý, nesústreďený a neefektívny, ktorý aj napriek už konštatovanej zložitosti veci nemožno považovať za zlučiteľný so základným právom sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a jeho právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Preto vyslovil porušenie označených práv (bod 1 výroku tohto nálezu). Ústavný súd súčasne vyslovil porušenie práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupmi krajského súdu a najvyššieho súdu, keďže zistená intenzita prietahov v majetkovom spore sťažovateľa, ktorá je daná celkovou dĺžkou napadnutého konania, vykazuje takú mieru zásahu, ktorú možno označiť ako odmietnutie spravodlivosti a s tým spojené porušenie tohto práva (bod 1 výroku nálezu).

VI.

Príkaz konať vo veci a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

24. Vzhľadom na to, že o odvolaní žalobcu bolo v čase rozhodovania ústavného súdu krajským súdom rozhodnuté a napadnuté konanie bolo právoplatne skončené (k 12. februáru 2025, pozn.), ústavný súd osobitný príkaz adresovaný krajskému súdu konať bez zbytočných prietahov neformuloval (bod 4 výroku tohto nálezu).

25. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

26. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia 25 000 eur, keďže právna neistota, v ktorej sa dlhodobo nachádza, mu spôsobila materiálnu, ale aj nemateriálnu ujmu.

27. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie prípadná náhrada škody (III. ÚS 75/01, IV. ÚS 15/03).

28. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä celkovú dĺžku napadnutého konania, s prihliadnutím na právnu zložitosť veci a podiel sťažovateľa na vzniknutých priet'ahoch, ako aj na skutočnosť, že vec je toho času právoplatne skončená, ústavný súd považoval priznanie 7 000 eur sťažovateľovi za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde. Na úhradu primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd zaviazal krajský súd a najvyšší súd podľa miery, akou prispeli k vzniku priet'ahov v napadnutom konaní (bod 2 výroku nálezu). Ústavný súd nevyhovел časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľ žiadal priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu (bod 4 výroku nálezu).

VII. Trovy konania

29. Ústavný súd priznal sťažovateľovi podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde nárok na náhradu trov konania, ktoré sťažovateľ vyčíslil v sume 856,76 eur. Na náhradu trov konania zaviazal krajský súd, pretože neprimeraná dĺžka konania vo veci sťažovateľa bola zapríčinená v prevažnej miere jeho postupom.

30. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu). Ústavný súd vypočítanú náhradu trov sťažovateľa zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, pretože právny zástupca sťažovateľa je platiteľom tejto dane. Pri určení výšky jej sadzby postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právnemu zástupcovi sťažovateľa vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH), pri úkonoch právnej služby realizovaných a vyúčtovaných do 31. decembra 2024 použil ústavný súd sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 20 %.

31. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového

poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. apríla 2025

Robert Šorl
predseda senátu